

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради КВНЗ
«Харківська академія неперервної
освіти»

№ 1 від 27.01.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська
академія неперервної освіти»

№ 7 від 27.01.2025

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
курсів підвищення кваліфікації**

за темою

***«Інструктор з фізичної культури в закладі дошкільної освіти:
особливості трудових функцій»***

***«Physical education instructor in ZDO:
Special of work functions»***

Укладачі: Коченгіна М.В., завідувач кафедри методики дошкільної та початкової освіти, к.пед.н.;

Жданова С.О., викладач кафедри методики дошкільної та початкової освіти;

Цільова група: інструктори з фізичної культури закладів дошкільної освіти

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання кафедри
методики дошкільної та
початкової освіти

03.01.2025 № 1

Форма підвищення кваліфікації: дистанційна, змішана.

НАПРЯМИ: розвиток компетентностей інструкторів з фізичної культури в ЗДО відповідно до Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 19.10.2021 р. №755-21 «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800.

МЕТА: професійний розвиток інструкторів з фізичної культури закладів дошкільної освіти

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ:

1. Забезпечити оновлення й набуття нових компетентностей відповідно до професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 19.10.2021 р. №755-21, у межах професійної діяльності інструктора з фізичної культури в закладі дошкільної освіти в реаліях сьогодення:
 - А2. Організаційної компетентності;
 - А4. Предметно-методичної;
 - Б1. Здоров'язбережувальної компетентності;
 - Г1. Здатності до навчання впродовж життя.
2. Поглибити й розширити знання інструкторів з фізичної культури щодо теорій і методик фізичного виховання, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу з фізичної культури в умовах воєнного стану в Україні, вміння організовувати та проводити заняття з фізичної культури в дистанційному форматі та умов укриття в ЗДО.
3. Удосконалити вміння інструкторів з фізичної культури закладів дошкільної освіти здійснювати професійну діяльність відповідно до законодавчої бази у сфері дошкільної освіти й нормативно-правових документів, що регламентують основні ролі, завдання та кваліфікаційні характеристики інструктора з фізичної культури; правильно застосовувати в мовленні спортивні терміни, етикетні засоби спілкування, звертання; доступно й зрозуміло пояснювати дітям навчальний матеріал, вести діалог.
4. Створити умови для набуття педагогами знань і вмінь щодо надання психолого-педагогічної підтримки дітям, які опинилися в кризових умовах.
5. Оновити знання й вміння інструкторів з фізичної культури щодо підтримки дітей з ООП.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма курсів підвищення кваліфікації за темою «Інструктор з фізичної культури в ЗДО: особливості трудових функцій» розроблена відповідно до основних засад у сфері забезпечення права на рівний доступ до якісної освіти дітей дошкільного віку, а саме:

- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про дошкільну освіту» (2024);
- Стратегічного плану діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року «Освіта переможців (2024);
- Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»;
- Базового компонента дошкільної освіти в Україні (2021);
- постанов Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами), «Про затвердження Положення про заклад дошкільної освіти» від 27.01.2021 №86;
- Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641);
- Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234);
- Гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності (затверджено наказом МОН України від 20.04.2015 № 446)
- інших нормативно-правових актів у сфері освіти, а також чинних листів МОН України з організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти в поточному році й в умовах дії воєнного стану в Україні.

Під час розробки освітньої програми було застосовано такі типові програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗДО, затверджені МОН України:

1. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо запобігання проявам насильства.
2. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти).
3. Типова програма підвищення кваліфікації керівників закладів дошкільної освіти щодо надання підтримки в освітньому процесі дітям з особливими освітніми потребами.
4. Типова програма підвищення кваліфікації вихователів закладів дошкільної освіти щодо надання підтримки в освітньому процесі дітям з особливими освітніми потребами.

5. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти».

6. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні.

7. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо організації безпечного освітнього простору в закладі дошкільної освіти.

8. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти «Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації».

9. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти «Плекання резилієнтності в закладі освіти».

10. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу.

Актуальність освітньої програми курсів підвищення кваліфікації за темою «Інструктор з фізичної культури в ЗДО: особливості трудових функцій» полягає в необхідності вдосконалення відповідних професійних умінь та компетентностей інструкторів з фізичної культури закладів дошкільної освіти як умотивованих, фахових спеціалістів, носіїв рефлексивної культури, готових до впровадження інноваційних концептуальних підходів і технологій в освітній процес, а також оновлення знань з психології та інклюзивної освіти, та осучаснення знань з методик та технологій фізичного виховання в дошкільній освіті, що відбито в тематиці навчальних занять і розподілі годин за навчальними модулями.

Обсяг: 60 годин (2 кредити).

Освітній процес за цією програмою буде організований у відповідності до ефективних підходів до навчання дорослих та з врахуванням специфіки дистанційного формату освітнього процесу.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу за дистанційною формою навчання: комп'ютерна техніка, доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- актуальних чинних нормативних документів, які визначають пріоритетні напрями освітнього процесу в закладі дошкільної освіти в умовах воєнного стану й, відповідно, регулюють виконання трудових функцій інструктором з фізичної культури;
- ролі сучасних цифрових технологій у професійній діяльності інструктора з фізичної культури ЗДО;
- актуальності підвищення рівня мовленнєвої культури інструктора з фізичної культури ЗДО;
- особливостей інклюзивної освіти в ЗДО.

Уміння:

- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів, принципів педагогіки партнерства з урахуванням особливостей реалізації різних видів освітньої діяльності в ЗДО;
- організовувати та проводити спортивні свята та розваги з дітьми з ООП;
- впроваджувати ефективний педагогічний досвід в роботу закладу дошкільної освіти;
- використовувати цифрові технології для покращення якості освітнього процесу.

Диспозиції:

- розуміння важливості підвищення рівня власної інформаційно-цифрової компетентності;
- усвідомлене позитивне ставлення до змісту щодо фізичного виховання дошкільників, який визначено у Базовому компоненті дошкільної освіти;
- володіння культурою професійного спілкування, здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії;
- розуміння ролі й особливостей рухової активності дошкільників в умовах дистанційного навчання.

Компетентності:

- **A2. Організаційна компетентність:** здатність забезпечувати здобуття дошкільної освіти державною мовою, обирати одну з сучасних моделей освітнього процесу, організовувати різні види рухової активності дошкільників впродовж дня.
- **A4. Предметно-методична компетентність:** здатність формувати у дошкільників компетентності, ключові для дошкільної освіти.
- **B1. Здоров'язбережувальна компетентність:** здатність брати участь у створенні фізично та психологічно безпечного освітнього середовища для дітей дошкільного віку, порядок надання домедичної допомоги учасникам освітнього процесу.
- **G1. Здатність до навчання впродовж життя:** здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту,

здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності.

Науково-педагогічні працівники Академії можуть вносити зміни в пропонований освітньою програмою зміст з метою необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, у яких відбувається освітній процес, зазначивши їх в розкладі занять, а також для коригування тематики навчальних занять відповідно до вимог чинних нормативних документів щодо здійснення освітнього процесу в закладах освіти, актуальних векторів підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Загальний обсяг таких змін може досягати до 25%.

КУРИКУЛУМ
курсів підвищення кваліфікації для інструкторів з фізичної культури
закладів дошкільної освіти за освітньою програмою з теми
«Інструктор з фізичної культури в ЗДО: особливості трудових функцій»

№ те м и	Варіативні назви модулів, теми	Індекси компетентностей, що розвиваються	Кількість годин
МОДУЛЬ I. Актуальна нормативна база, що регламентує виконання трудових функцій інструкторів з фізичної культури ЗДО			
1.1.	Зміни в нормативному забезпеченні в освітньому процесі під час дії воєнного стану в Україні	A2.2.31	
1.2.	Правила поведінки під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	B1.1 B1.1.Y3	
1.3.	Мінна безпека для дошкільників	B1.1.Y1	
1.4.	Фізичний розвиток дошкільників згідно з вимогами БКДО	A2.2.Y1 A4.1.Y1	
1.5.	Адаптація, інтеграція та залучення в освітній простір дітей з різними життєвими обставинами	B1.2.32	
Усього годин за модулем			8
МОДУЛЬ II. Сучасні підходи до організації освітнього процесу			
2.1	Заняття з фізичної культури в закладі дошкільної освіти	A1.3	
2.2	Формування здоров'язбережувальної та рухової компетентностей дошкільників	A2.2	
2.3	Інноваційні освітні методики і технології у роботі інструктора з фізичної культури в ЗДО	A2.2.Y2	
2.4	Технології навчання плавання дітей від 3 до 6 років	A1.1.Y1	

2.5	Рухова активність дошкільників під час перебування в укритті ЗДО	Б2.1.У2	
2.6	Проведення рухливих народних ігор в ЗДО	А2.3.У1	
2.7	Особливості організації гуртка в ЗДО	А2.3.31	
2.8	Медико-педагогічний контроль на заняттях з фізичної культури	А1.3.31 А3.1.У1	
2.9	Ризикована та пригодницька гра в житті дитини дошкільного віку	А2.3.33	
2.10	Вікові особливості сучасних дітей дошкільного віку	А2.2.33	
2.11	Важливість фізичного розвитку дошкільників для підготовки навчання в школі	А3.1 А4.1.У4	
2.12	Освітня кінезіологія для дошкільників	А2.2.У2	
2.13	Діти з ООП в освітньому просторі ЗДО	А2.4.31	
2.14	Організація фізкультурних свят та розваг з дітьми з ООП	А2.4.У3	
2.15	Педагогічне партнерство: організація та проведення консультацій щодо фізично-спортивної діяльності дітей	В2.1.33	
2.16	Механізми захисту дітей: нові вимоги та відповідальність	Б1.2.32	
2.17	Щасливе проживання дитиною дошкільного дитинства	А2.2.У3	
2.18	Психо-емоційна підтримка дитини дошкільного віку в кризових умовах		
Усього годин за модулем		34	
МОДУЛЬ III. Професійний розвиток та самовдосконалення інструктора з фізичної культури ЗДО			
3.1.	Професійний розвиток інструктора з фізичної культури ЗДО	Г1.1.31	
3.2.	Самовідновлення як шлях до збереження ментального здоров'я педагога	В1.1.У2	
3.3.	Проведення занять з фізичного розвитку державною мовою	А2.1.У1	
3.4.	Основи медіації в роботі педагогічного працівника ЗДО	В1.1.У3	
3.5.	Цифровізація дошкільної освіти	Г2.1.31	

3.6.	Моделювання виступів на батьківських зборах з питань фізичного розвитку дітей дошкільного віку	Г2.1.У1	
3.7.	Громадська активність педагогічних працівників ЗДО. Волонтерство	Б1.1.32	
<i>Усього годин за модулем</i>			14
МОДУЛЬ IV. Організаційно-діагностичний			
4.1.	Мотивуюче заняття. Вхідне діагностування		
4.2.	Обмін досвідом роботи. Підсумкове тестування		
<i>Усього годин за модулем</i>			4
<i>Разом годин / кредитів за освітньою програмою</i>			60 / 2

Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovo%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Закон «Про освіту» Офіційний веб-портал Верховної Ради України – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
4. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. Наказ МОН України № 527 від 06.06.2022. URL: <https://mon.gov.ua>
5. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. – Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
6. Методичні рекомендації до оновленого Базового компонента дошкільної освіти (МОН України № 1/9-148 від 16.03.2021) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>
7. Методичні рекомендації щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану. Лист МОН № 1/3845-22 від 02.04.22 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikov-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voyennogo-stanu-v-ukrayini>
8. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua>
9. Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 грудня 2017 року № 1633) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-pereliku-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya-dlya-zakladiv-doshkilnoyi-osviti>
10. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН України від 08.06.2018 р. № 609
11. Про визначення рівня підтримки у дітей з особливими освітніми потребами, які здобувають дошкільну освіту в інклюзивних групах. Лист МОН України від 30 грудня 2021 № 1/23180-21. URL: <https://cutt.ly/UIYFN81>
12. Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів. Наказ МОЗ від 24.03.2016 № 234/із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 1371 від 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text>
13. Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні. Лист МОНУ від 02.04.2022 № 1/3845-22. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikov-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voyennogo-stanu-v-ukrayini>
14. Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами. Лист МОН України від 15.06.2022 № 1/6435-22. URL: https://znayshov.com/News/Details/shchodo_zabezpechennia_osvity_osib_z_osoblyvymy_osvitnimy_potrebam
15. Щодо створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. Лист МОН від 25.06.2020 р. № 1/9-348. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-stvorenniya-inklyuzivnogo-osvitnogo-sередovisha-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti>

Науково-методична література

1. «Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти», (20 жовтня 2022 р.) / за загальною редакцією проф. Бойчука Ю. Д. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / Б. Д. Антоненко-Давидович [Уклад. Я. Б. Тимошенко]. – К.: Либідь, 1991. 256 с.
3. Богініч О. Л., Бабачук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей дошкільного віку. Тернопіль : «Мандрівець», 2014. 224 с.
4. Богініч О.Л., Левінець Н.В., Лохвицька Л.В., Сварковська Л.А. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку: навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2013. 128 с.
5. Варяниця, Л. О. Шляхи подолання освітніх втрат у закладах дошкільної освіти [Електронний ресурс] / Л. О. Варяниця // Інноваційна педагогіка. — 2023. — Т. 2, № 64. — С. 148-153.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250 000 / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: Перун, 2007. 1736 с.
7. Верзун, В. and Вертипорох, О. В. (2019) Книготерапія і психологічна сутність художньої літератури. Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2019» / XXI Всеукраїнська наукова конференція молодих учених. pp. 283-285.
8. Вікторчук, Н. В. (2023). Безпечне освітнє середовище в закладах дошкільної освіти. Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки, (17), 43-50.
9. Вільчковський Е.С., Курок О. І. 2019. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: Університетська книга, Суми. 428 с.
10. Вільчковський Е. С. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей старшого дошкільного віку навчально-методичний посібник / Е. С. Вільчковський, Н. Ф.
11. Денисенко, Ю. М. Шевченко. - Тернопіль : Мандрівець, 2010. - 144 с.
12. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2006. 256с.
13. Вусик О.О. Словник синонімів української мови. – Навчальна книга «Богдан», 2013. 576 с.
14. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник / С.І. Головащук.– К.: Либідь, 1995. 192 с.
15. Гриньова В. М. Професійна етика як умова успішності трудової діяльності. Конкурентоспроможність в умовах глобалізації : реалії, проблеми та перспективи : матеріали І наук.-практ. конф. (Житомир, 26-27 квітня 2007 р.). Житомир, 2007. С. 37-38.
16. Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: збірник наукових праць /Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2020р., 496с.
17. Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації : Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації» (м. Кривий Ріг, 11 - 12 травня 2023 р.). / за заг. ред. О. В. Ковшар, К. Є. Суятиної. Кривий Ріг : КДПУ, 2023. - 420 с.
18. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку : навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів / Н. Гавриш, О. Пометун; за заг. ред. О. Пометун. – К. : «Вчителі за демократію та партнерство», 2019. 120 с.
19. Кабанцева А. В. Підтримка дитини в умовах емоційного напруження: навчально-методичний посібник / А. В. Кабанцева, О. Л. Корнєєва. - Київ : КВІЦ, 2018.- 136 с.

20. Лохвицька Л. Психолого-педагогічні засади формування основ здоров'язбережувальної життєдіяльності у дітей дошкільного віку / Л. Лохвицька // Формування відповідального ставлення до здоров'я підростаючої особистості : кол. монографія / В. М. Оржеховська (кер. авт. кол. і наук. ред.) та ін. - Київ : Міленіум, 2018. - С. 151-192
21. Лохвицька Л.В., Андрющенко Т.К. До здоров'я дітей - через освіту дорослих: Технологія взаємодії дошкільних навчальних закладів з родинами Тернопіль: Мандрівець, 2012. 176 с.
22. Лугова М. С. Війна очима дітей дошкільного віку: шляхи збереження психічного здоров'я в умовах стресу. Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти, (20 жовтня 2022 р.) / за загальною редакцією проф. Бойчука Ю. Д. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. с. 111–114. URL: <https://griml.com/7Qdn6> (дата звернення: 20.03.2023)
23. Мацько Л.І. та ін. Стилїстика української мови: Підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько; За ред. Л.І. Мацько. К.: Вища шк., 2003. 462 с.
24. Мотруніч І. та Юрчук О.І. «Використання інноваційних технологій навчання у процесі фізичного виховання дошкільників». Студентський дайджест, 2023 (Вип.7). с. 86-87.
25. Орфоепічний словник / [Уклад. Погрібний М. І.]. К.: Рад. шк., 1986. 118 с.
26. Освітній процес в закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: теорія, практика, інновації: Зб. матеріалів конференції Освітній процес в закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: теорія, практика, інновації, 16 червня 2022 р. [За ред. О. Рейпольської, О. Брежневої, І. Луценко, В. Рагозіної, С. Васильєвої] – Київ. – 2022. – 311 с.
27. Піроженко Т. О. Становлення ціннісних орієнтацій дітей дошкільного віку в сучасному соціокультурному середовищі / Т. О. Піроженко // Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України ; [гол. ред. С. Д. Максименко]. – К. : Срібна хвиля, 2012. – Т. IV. Психологія розвитку дошкільника. – Вип. 8. – С. 212–223.
28. Скрипник Л. Г. Власні імена людей: Словник-довідник / Л. Г. Скрипник, Н. П. Дзятківська. К.: Наук. думка, 1996. 336 с.
29. Скугарева М. Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини: актуальні проблеми та перспективи розвитку. Зб. наук. пр. студ. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава. 2019. С. 80–82.
30. Слюсар А, Шабер Н. Дитинство серед природи. *Дошкільне виховання*. 2020. № 2. С.11 – 15.
31. Фасолько Тетяна Степанівна; Олійник Ганна Іванівна; Горшкова Галина Володимирівна. Створення безпечного та здорового освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. Педагогічна Академія: наукові записки, 2024, 8.
32. Цінності громадянського суспільства і моральний вибір: український досвід / Міжнар. фонд "Відродження", Ін-т лібер. сусп-ва [та ін.]; [Г. Бабінський, І. Е. Бекешкіна, О. В. Білий та ін. ; відп. ред.: А. М. Єрмоленко, О. О. Кисельова]. – Київ: [Етна-1], 2006. – 363 с. : табл.
33. Чак Є.Д. Чи правильно ми говоримо? / Є. Д. Чак. – К.: Освіта, 1997. 240 с.
34. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.-метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.

Електронні ресурси

1. Буклет «Як допомогти собі справитися з наслідками стресу, викликаного ракетними обстрілами, війнами та терористичними діями». Режим доступу: <https://la-strada.org.ua/download/yak-dopomogty-sobi-spravytysya-z-naslidkamy-stresu>

2. Вправи для дітей та підлітків, які перебувають у стресовій ситуації, для зняття психоемоційного напруження. Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voiennykh-diy/vpravy-dlia-ditey-ta-pidlitkiv-iaki-perebuvaiut-u-stresoviy-sytuatsii-dlia-zniattia-psykhoemotsiynoho-napruzhennia/>
3. Гавриш Н.В., Рейпольська О. Д. Про готовність педагогів до забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в ситуації їх реформування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742170/1/%D0%93%D0%B0%D0%B2%D1%80%D0%B8%D1%88%20%D0%A0%D0%B5%D0%B9%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-95-105.pdf>
4. Готовність дитини старшого дошкільного віку до систематичного навчання у школі : м-ли всеукр. наук.-практ. онлайн-конференції (6, 13, 20 квітня 2023 р., м. Київ). Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 349 с. <http://lib.iitta.gov.ua/737160/>
5. Дука Тетяна Миколаївна. «сучасні фізкультурно-оздоровчі технології з фізичного виховання в роботі ДНЗ» https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/4289/1/syhc_fizkylt-ozdorovhcy_tehnolog.pdf
6. Дзвона чи дзвону? Або –а (-у) чи –у (-ю) в родовому відмінку. Словник-довідник // <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
7. Дошкільник: крок у шкільне життя : навчально-методичний посібник / Пироженко Т.О., Карабаєва І.І., Соловійова Л.І., Токарева Л.Д., Федорчук О.І. Хартман О.Ю. ; за наук. ред. Т.О. Пироженко. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 149 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/735988/>
8. Еколого-психологічні тренінги. URL: <https://www.slideshare.net/ydvorak/ss-56668391>
9. Закони екології Коммонера. URL: https://pidru4niki.com/1960120837942/ekologiya/zakoni_ekologiyi_kommonera
10. Караулова, С. І., Воронков, Є. О., & Потапов, К. Ю. (2023). ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ. Фізичне виховання та спорт, (1), 67-72. <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2022-1-10>
11. Левінець Н.В. Моделювання здоров'язбереігаючого середовища дошкільного навчального закладу: сучасні підходи. URL: <https://ird.npu.edu.ua/files/levinec.pdf>
12. Лісневська, Н. В. (2020). Шляхи формування основ здорового способу життя у дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького., Серія: "Педагогічні науки", <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3629>
13. Мультфільм «Про мінну безпеку: Лісовий скарб» ЮНІСЕФ. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=V5JZWI8TrEY>
14. Пасічник В.М., Пітин М.П., Згоба В.Л. Сучасні технології з елементами видів спорту у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Вип. 10 (80). 2017. С.88 – 93. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64
15. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради. Привабливість і підступність паронімів // <http://ponomarov-kultura-slova.wikidot.com/paronimy>
16. Посібник «Коли світ на межі змін: стратегії адаптації. Психологічна підтримка вчителів та дітей у часи війни». Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1r0qbJVj-lXfSjLtvzvJDeicK5YFI6wZL/view>
17. Посібник «Робота та співпраця з батьками дітей з особливими освітніми потребами (методична розробка)»/Романюк Н. С. / режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/metodicnij-posibnik-robota-ta-spivpraca-iz-batkami-ditej-z-ooop-406357.html>

18. Посібник «Розмови про війну» Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1BGyBlm5s1F3HG6b6K9FUz1IemPrNXD18B/view>
19. Посібник самопомогги (упорядники: Т. Ковалик, В. Чоботарь, О. Гуковський), в якому представлені вправи та техніки для розвитку саморегуляції. Режим доступу: <https://usp.community/news/571-posibnyk-samodopomohy-2>
20. Психологічна травма в дітей: поради батькам. Режим доступу: <https://childdevelop.com.ua/articles/psychology/439/>
21. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології / [І. О. Луценко, А. М. Богуш, Л. О. Калмикова, В. У. Кузьменко, С. І. Поворознюк, О. Д. Рейпольська]; за наук. ред. І. О. Луценко. - Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018-211 с., <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/24604>
22. Регулююча дія ціннісних орієнтацій у житті дитини: моногр. [Т.О. Піроженко, І.І. Карабаєва, О.Ю. Хартман, Л.І. Соловйова, О.І. Федорчук, Л.Д. Токарева]; за ред. Т.О. Піроженко. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 222 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/722164/>
23. Тагірлі Р. «Інноваційні педагогічні технології у фізичному вихованні закладів дошкільної освіти». (2023). Матеріали конференцій МНЛ, м. Житомир, 504–506. Вилучено з <https://archive.liga.science/index.php/conference-proceedings/article/view/560>
24. Хуртенко, О. В., Дмитренко, С. М., & Кужель, М. М. (2024). ЗАСТОСУВАННЯ ДИТЯЧОГО ФІТНЕСУ У ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ. Професійно-прикладні дидактики, (2), 90–95. <https://doi.org/10.37406/2521-6449/2024-2-15>
25. Шкіряний м'яч. Програма і методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри у футбол / Дяконова Н.С., Дроздюк В.І., Коваленко Г.М., Якименко Н.І. Суми: НІКО, 2019. 44 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKeGFEEYzI4RmpodUk/view?usp=sharing>
26. Шрамченко О., Рибалко П. Фізкультурно-оздоровча робота в закладах дошкільної освіти: практичні поради. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2018. № 7 (81). URL: <https://pedscience.sspu.sumy.ua/wp-content/uploads/2019/01/17.pdf>
27. Як говорити з дітьми про війну. Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/yak-govoryty-z-ditmy-pro-vijnu>
28. CartoonMaker – Конструктор мультиків і коміксів. URL: http://teach-inf.at.ua/load/programi/rizne/cartoonmakerkonstruktormultikivikomiksiv/18-1-0-00#_VqQIo8ip2w8
29. <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voienykh-diy/vpravy-dlia-ditey-ta-pidlitkiv-iaki-perebuvaiut-u-stresoviy-sytuatsii-dlia-zniattia-psykhoemotsiynoho-napruzhenia/>
30. A Happy Child is a child who is loved, supported, and encouraged to be themselves [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.outsidetheboxeducation.co.uk/blog/a-happy-child-is-a-child-who-is-loved-supported-and-encouraged-to-be-themselves>
31. Reading for Stress Relief [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.takingcharge.csh.umn.edu/reading-stress-relief>
32. Teaching Your Child the Art of Happiness [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.peacefulparenthappykids.com/read/happiness>
33. Дошкільна освіта в Україні: нові реалії та перспективи Page 1 151 ISSN: 2524-2474 (Print); 2524-2482 (Online). Педагогічні науки. 2022. № 79 УДК 373.2(477)«202» DOI <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.79.264675>
34. Вітвіцька А. Я., Бригадир М. Б. Як говорити з дітьми про війну, смерть і втрату. Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни:

виклики, проблеми та перспективи. Матеріали конференції. Тернопіль, 2022. С. 130–133. URL: <https://griml.com/GRhxx> (дата звернення: 16.10.2023).

35. Лугова М. С. Війна очима дітей дошкільного віку: шляхи збереження психічного здоров'я в умовах стресу. Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти, (20 жовтня 2022 р.) / за загальною редакцією проф. Бойчука Ю. Д. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. С. 111–114. URL: <https://griml.com/7Qdn6> (дата звернення: 16.10.2023).

36. Сисоєва С. О., Рейпольська О. Д. Освітні втрати в дошкільній освіті як передумова подальших освітніх втрат. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2023. № 5(2). С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5203> (дата звернення: 14.10.2023).

37. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології : навчально-методичний посібник / І. О. Луценко, А. М. Богуш, Л. О. Калмикова, В. У. Кузьменко, С. І. Поворознюк, О. Д. Рейпольська ; за наук. редакцією І. О. Луценко. – Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 213 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24604/Psykholoho-Pedahohichnyi%20Su provid.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

38. Дорожко І. Створення психологічно безпечного середовища закладу дошкільної освіти в умовах сучасних викликів / І. Дорожко, О. Малихіна, Л. Туріщева // Дошкільна освіта в сучасному освітньому просторі: актуальні проблеми, досвід, інновації [Електронне видання] : матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 18 квіт. 2024 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.] – Харків, 2024. – С. 76–79. URI <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/15376>

39. A Happy Child is a child who is loved, supported, and encouraged to be themselves [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.outsidetheboxeducation.co.uk/blog/a-happy-child-is-a-child-who-is-loved-supported-and-encouraged-to-be-themselves>

40. Happy Children: A Modern Emotional Commitment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2019.02025/full>

41. How Kids Learn to Play: 6 Stages of Play Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pathways.org/kids-learn-play-6-stages-play-development/>

42. Teaching Your Child the Art of Happiness [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.peacefulparenthappykids.com/read/happiness>

43. How to raise a happy child (ages 5 to 8) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.babycenter.com/child/development/how-to-raise-a-happy-child-ages-5-to-8_1492445

44. Helping children learn, be happy and thrive [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/helping-children-learn-be-happy-and-thrive>

45. The Importance of Playgrounds for Children and Their Communities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://littletikescommercial.com/blog/importance-of-playgrounds-for-children/?lang=can>

46. The Importance of Outdoor Play for Early Learners [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://littletikescommercial.com/blog/the-importance-of-outdoor-play-for-early-learners/?lang=can>

47. What makes children happy? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.canr.msu.edu/news/what_makes_children_happy

Праці в електронній бібліотеці НАПН:

1. <https://mon.gov.ua/npa/list-mon-shodo-organizaciyi-diyalnosti-inklyuzivnih-grup-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti>

2. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psiho-logo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-s-erednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>
3. <https://nus.org.ua/articles/rivni-pidtrymky-dlya-ditej-z-oop-shho-zminyuyetsya-ta-yaki-v-yklyky/>
4. <https://vseosvita.ua/library/kineziologichni-vpravi-dla-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-73153.html>
5. https://www.youtube.com/watch?v=4JdEAEwcWhc&t=3711s&ab_channel=AtomsHUB
6. <http://zhovtnevazosh.ucoz.ua/index/kineziologija/0-148>
7. <https://cutt.ly/ABKlyXO>
8. <https://www.dano.dp.ua/pidvyshchennia-kvalifikatsii/vchyteliu/fiv/2006-kineziologichni-vpravi-yak-zasib-rozvitku-dlya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>
9. <https://youtu.be/rZtjXvGBbfE>
10. <http://surl.li/evmsg>
11. <https://oplatforma.com.ua/article/2043-gmnastika-mozku-dlya-doshklnikv>
12. <http://surl.li/tjuzg>
13. <http://surl.li/tjsyw>
14. <http://surl.li/tgzkb>
15. <http://surl.li/iihq>
16. [https://znayshov.com/FR/17403/Pp%203\(115\)2022-36-41.pdf](https://znayshov.com/FR/17403/Pp%203(115)2022-36-41.pdf)
17. <https://oplatforma.com.ua/article/2835-yak-skoreguvati-porushennya-povednki-doshklnikv-zasobami-art-terap>
18. <http://surl.li/thiay>
19. <http://surl.li/tgzkb>

Інформаційні сторінки

1. <http://edu-post-diploma.kharkov.ua/> – сайт КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»
2. <https://mon.gov.ua/ua> – Міністерство освіти і науки України
3. <https://www.facebook.com/UAMON/> – Фейсбук сторінка МОН
4. <https://nus.org.ua/> – сайт «Нова українська школа»
5. <https://www.facebook.com/nus.org.ua/> – Фейсбук сайту «Нова українська школа»
6. <http://osvita.ua/> – сайт Освіта.ua
7. <https://www.facebook.com/osvita.ua> – Фейсбук сайту Освіта.ua
8. <https://vseosvita.ua> – сайт Всеосвіта. ua
9. <https://moz.gov.ua/zdorovja-a-ja/bezpeka> – сайт Міністерства охорони здоров'я (Безпечне середовище)
10. <https://moz.gov.ua/article/health/jak-nadati-pershu-dopomogu-zagalni-pravila> – сайт Міністерства охорони здоров'я (Як надати першу допомогу)
11. <https://moz.gov.ua/article/news/jak-ukomplektuvati-aptechku-na-vipadok-nadzvichajnoi-situacii-> – сайт Міністерства охорони здоров'я (Як укомплектувати аптечку на випадок надзвичайної ситуації)
12. <https://cyberpolice.gov.ua/> – сайт кіберполіції
13. <https://www.dsns.gov.ua/> – сайт Державної служби надзвичайних ситуацій
14. <http://dyvokray.org.ua/> – Сайт віртуального закладу дошкільної освіти «Дивокрай»
15. https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Справочник-ПП-Американский-КК_last.pdf – Товариство Червоного Хреста України: Перша допомога / Довідник для населення

16. <https://numo.mon.gov.ua/skills/ya-ta-svit> – НУМО: платформа розвитку дошкільнят. Я та світ (громадянська свідомість)
17. https://vseosvita.ua/library/kartoteka-ruhlivih-igor-dla-doskilnikiv-229560.html?fbclid=IwAR2TwM_5YLAa2m-wg58W3cZyb6iUM7Sb3aisVDHev8P6GiI4OQC2bmodgrc – Картотека рухливих ігор для дошкільників
18. <https://dytpsyholog.com/> – Перший український сайт для батьків та дитячих психологів «Дитячий психолог»
19. <https://pedpresa.ua/201548-55-energijnyh-igor-ta-rozvag-dlya-ditej-vdoma.html?fbclid=IwAR0ZMytjvZLeLf1m61dhPOqOg6Yz2dPC2xdPzWdjCBig9dyvYovhsLI0cU4> – 55 енергійних ігор та розваг для дітей вдома
20. www.learning.ua/ – Найбільша освітня платформа для дошкільників
21. rozumniki.info/ – РОЗУМНИКИ
22. <http://abetka.ukrlife.org/> – «Весела абетка»
23. <http://levko.info> – «Левко»
24. <http://sonyashnik.com> – «Соняшник»
25. <http://kazkar.info/> – «Казкар»
26. <http://derevo-kazok.com.ua/> – «Дерево казок»
27. <http://www.nosiki.cv.ua/> – «Нашим діткам»
28. <https://pustunchik.ua/> – Дитячий портал «Пустунчик»
29. <http://muzabetka.com.ua> – Музичний сайт для дітей «Музична абетка»
30. <http://baby-sos.com> – Сайт «Baby-sos» «Аудіокнижки українською»
31. <http://www.child-thinking.com.ua> – «Країна міркувань»
32. <http://www.logopedia.com.ua/> – Український логопедичний сайт Logopedia.com.ua
33. <https://www.youtube.com/channel/UCYEA0vxmjI8FynI4QRqf64g> – Канал «Освіта дитини XXI століття»
34. <https://www.youtube.com/watch?v=lCi1uJ7bBSQ> – Розвивальні мультфільми українською мовою
35. <http://www.mamynesonechko.in.ua/> – «Мамине сонечко» – сайт-зібрання порад та прикладів організації дозвілля дітей: розваги, навчання, рукоділля.
36. <http://abetkaland.in.ua/> – «Абеткаland» – структурований сайт із матеріалами по дошкільній освіті
37. <https://childdevelop.com.ua/> – «Розвиток дитини»
38. <http://900igr.net/> – 900 презентацій для дошкільників
39. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
40. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>
41. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protsesu-doshkilna-osvita-2024.pdf>
42. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n3>
43. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-polozhennia-pro-zaklad-doshkilnoi-s1222-260923>
44. <https://ukrdeti.com/tag/osvitni-situaci%D1%97/>
45. <https://offlineschool.mon.gov.ua/risk-map/index.html>
46. https://www.youtube.com/@peppypals_ua/videos
47. <https://numo.mon.gov.ua/>
48. <https://childdevelop.com.ua/>
49. <https://ips.ligazakon.net/document/MOZ8595>
50. <https://adaa.org/understanding-anxiety/additional-disorders/selective-mutism>

